

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 2 december 2009

Mål nr

B 4690-08

KLAGANDE

SE

Ombud: Förbundsjurist HA

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Vårdslöshet i trafik

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts dom 2008-10-16 i mål B 7622-07

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens dom ogillar Högsta domstolen åtalet och tillerkänner SE ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader vid tingsrätten med sextontusenfemhundraåttiosex (16 586) kr, varav 15 769 kr avser ombudsarvode och 817 kr avser resekostnad, och i hovrätten med tolv tusen etthundrasextioen (12 161) kr avseende ombudsarvode.

SE tillerkänns ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader i Högsta domstolen med trettioettusenåttahundrasjuttio tre (31 873) kr, varav 28 868 kr avser ombudsarvode och 3 005 kr avser resekostnad.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

SE har yrkat att åtalet ogillas och att han tillerkänns ersättning för rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten.

Riksåklagaren har bestritt ändring.

Riksåklagaren har justerat gärningsbeskrivningen genom att ersätta andra stycket enligt följande.

”Bristerna har bestått i att SE framförde bussen samtidigt som han med höger hand höll i en mobiltelefon och i vänster hand ett papper på vilket han gjorde anteckningar. Vidare så jämförde han uppgifter som han fick via mobiltelefonen med uppgifter som fanns antecknade på papperet. Han hade inte heller båda händerna på ratten. Genom sitt agerande kan han inte anses ha haft dels tillräcklig uppsikt på vägen, dels tillräcklig uppmärksamhet

riktad på körningen. Hans handlande får ses som ett väsentligt risktagande då bussen hade passagerare, framfördes på motorväg och då utrymmet för en snabb manöver med anledning av en uppkommen trafiksituation därav varit väsentligen begränsat.”

SE har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

För vårdslöshet i trafik döms, enligt 1 § första stycket lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, vägtrafikanter som i väsentlig mån brister i den omsorg och varsamhet som till förekommande av trafikolycka betingas av omständigheterna. Lagstiftarens avsikt med rekvisitet att vägtrafikanten ska ha brustit i omsorg och varsamhet i väsentlig mån är att ansvar för vårdslöshet i trafik ska förbehållas sådana beteenden i trafiken som är att beteckna som vårdslösa i egentlig mening. Det är utan betydelse om en trafikolycka har inträffat eller ej. Under trafikbrottslagens tillämpningsområde ska främst hänföras sådana fall där trafikanten gjort sig skyldig till ett medvetet risktagande eller annan allvarlig oaktsamhet, och från det straffbara området är avsett att undantas fall där en trafikolycka inträffat på grund av en felbedömning eller tillfällig ouppmärksamhet hos en förare av ett motorfordon. (Se prop. 1994/95:23 s. 57 ff. och 122.)

I målet är utrett att SE körde en buss med ett femtiotal passagerare från Stockholm på motorvägen till Uppsala och efter att ha passerat Uppsala fortsatte norrut mot Sundsvall. Under färden på motorvägen mellan Stockholm och Uppsala och även en stund efter Uppsala utförde han vissa administrativa sysslor. Han granskade passagerarlistor och gjorde

anteckningar på dem med stöd av information som han hämtade från displayen på sin handhållna mobiltelefon.

Riksåklagaren har gjort gällande att SE inte hade tillräcklig uppsikt på vägen och inte heller tillräcklig uppmärksamhet på körningen samt att han inte höll båda händerna på ratten. Därigenom skapade han en trafikfarlig situation som pågick åtskilliga minuter. Enligt riksåklagaren innefattade SEs handlande ett medvetet risktagande och under alla förhållanden måste det betecknas som vårdslöst i egentlig mening.

SE uppgav vid förhör i hovrätten bl.a. följande. Han har 15 års erfarenhet som busschaufför och är väl förtrogen med den aktuella sträckan, som han har kört 50–100 gånger. Bussen var automatväxlad och försedd med en farthållare, som han hade ställt in på 90 km/tim. Han hade hela tiden minst två av vänster hands fingrar på rattklykan. Det är ett inövat beteende hos honom att köra med bara en hand på ratten.

Den videofilm som en passagerare spelade in under färden har förevisats även i Högsta domstolen. Filmen visar att SE kör bussen rakt och med jämn hastighet, mestadels på motorväg i klart väder och på torr körbana. Trafiken är gles; bara enstaka andra bilar syns. Under körningen sysslar SE med papper och använder sin mobiltelefon. Hela tiden rör han blicken mellan körbanan och de papper som han har framför sig på ratten.

Till skillnad från vad som gäller i många andra länder är det i Sverige inte förbjudet för en bilförare att använda en handhållen mobiltelefon under färd. SE har inte heller brutit mot någon särskilt straffsanktionerad trafikregel

(jfr a. prop. s. 122). Hans beteende måste ändå betecknas som olämpligt. I och med att han har ägnat sig åt andra göromål under körningen har hans uppmärksamhet inte varit koncentrerad på trafiken. Därmed har hans möjligheter att reagera på en plötsligt inträffande händelse påverkats.

Emellertid har risken för en sådan plötslig händelse varit liten.

Trafikförhållandena har varit goda och trafiken obetydlig. SE har kört bussen på ett kontrollerat sätt och hela tiden hållit uppsikt över trafiken och körningen. Det kan därför inte sägas ha förelegat någon särskild risk för trafikolycka och därmed inte något medvetet risktagande från SEs sida. Körningen har inte varit i egentlig mening vårdslös. Åtalet för vårdslöshet i trafik skall därför lämnas utan bifall.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Johan Munck, Leif Thorsson,
Severin Blomstrand (referent), Torgny Håstad och Lena Moore
Föredragande revisionssekreterare: Elizabeth Lindell